

ข้อมูลพื้นฐานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลาน ตำบลหินดินตาด อำเภอปางศิลา จังหวัดกำแพงเพชร

ประวัติการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้าน

ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๑-๒๕๒๔ ได้มีการอพยพชาวเขาเข้ามาในพื้นที่คลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร โดยเฉพาะเผ่าเย้า ซึ่งเป็นกองกำลังชาวเขาที่หลบหนีเข้าเมือง โดยมีขอบด้วยกฎหมาย ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ป่าคลองลานเป็นอุทยานแห่งชาติ รวมทั้งอุทยานแห่งชาติแม่วงก์-แม่เปิน ในปีพ.ศ. ๒๕๒๗ ทำให้การประกาศเขตอุทยานซ้อนทับพื้นที่ของหมู่บ้านชาวเขา จำนวน ๑๕ หมู่บ้าน ซึ่งมีประชากรประมาณ ๓,๕๐๐ คน ประกอบด้วย ชาวเขาเผ่าเย้า มูเซอ แม้ว กะเหรี่ยง ลีซอ และอีก้อ ชาวเขาเหล่านี้ได้สร้างปัญหาโดยการบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำลำธาร ทำให้สิ่งแวดล้อมจำนวนมากเสียหาย ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมามากมาย ดังนั้นในปี พ.ศ. ๒๕๒๗-๒๕๒๙ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดกำแพงเพชรจึงได้มีคำสั่งดำเนินการอพยพชาวเขาไปยังพื้นที่ที่จัดสรรใหม่

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จเยี่ยมราษฎรบ้านสักงาม หมู่ที่ ๑ ตำบลสักงาม อำเภอคลองลาน และทรงพบว่า มีราษฎรยากจนเป็นจำนวนมากขาดแคลนที่ดินทำกิน มีอาชีพรับจ้างทำไร่อ้อยและมันสำปะหลัง แต่มีความสามารถในการทำเครื่องเงินและผ้าปัก ซึ่งน่าจะได้มีการรวมกลุ่มราษฎรชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ นี้ จัดตั้งเป็นหมู่บ้านกลุ่มอาชีพที่ตนถนัด โดยใช้ชื่อว่า “โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่” เริ่มตั้งขึ้นที่บ้านอุดมทรัพย์ หมู่ที่ ๘ ตำบลหินตาด กิ่งอำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีกองทัพบกที่ ๓ กรมป่าไม้ และหน่วยงานราชการในพื้นที่ร่วมดำเนินการ รวมทั้งมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ ได้เข้ามาฝึกอบรมอาชีพให้กับราษฎรชาวไทยภูเขาด้วย

ความเป็นมาของโครงการ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มูลนิธิโครงการหลวงเข้ามาช่วยเหลือ และสนับสนุนโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒ หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี ประธานมูลนิธิโครงการหลวง โปรดให้แม่ทัพภาคที่ ๓ ผู้ว่าราชการจังหวัดกำแพงเพชร หัวหน้าฝ่ายแผนและพัฒนา และผู้เกี่ยวข้องเข้าเฝ้าฯ ที่จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อรับทราบปัญหา และกำหนดขอบเขตของโครงการ โดยมีเป้าหมายในปีแรกให้ดำเนินการในพื้นที่บ้านปางมะนาว ตำบลปางมะค่า อำเภอขาณุวรลักษบุรี และบ้านปางมะละกอ ตำบลปางตาไ

อำเภอปางศิลาทอง มีพื้นที่รวม ๖๑๒ ไร่ จะสามารถรองรับราษฎรชาวไทยภูเขา เข้าอยู่อาศัยและทำกินได้ ๘๐ ครอบครัว และในปี ๒๕๔๓ ให้ดำเนินการในพื้นที่บ้านบึงหล่ม ตำบลคลองน้ำไหล อำเภอคลองลาน พื้นที่ ๑,๐๐๐ ไร่ และบ้านแปลงสี ตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน พื้นที่ ๑๒๐ ไร่ เพื่อรองรับราษฎรชาวไทยภูเขาจำนวนที่เหลือเข้าอยู่อาศัยทำกิน เพื่อการนี้ มูลนิธิโครงการหลวงได้ประกาศแต่งตั้งคณะทำงาน ฯ ขึ้นเป็นการเฉพาะ ประกอบด้วย นายวิจิตร ถนอมถีน ผู้แทนมูลนิธิโครงการหลวงเป็นประธาน โดยให้ไปปฏิบัติงานตามแนวพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ในการจัดที่ดินทำกินให้ราษฎร และเพื่อนำเอาผลงานและแนวทางการพัฒนาของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง และสถานีวิจัยไปขยายผลส่งเสริมตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยยึดหลัก ๓ ประการ คือ ส่งเสริมอาชีพแก่ชาวไทยภูเขายากจน ตามหลักมนุษยธรรม ลดการปลูกพืชเสพติด และอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ โดยร่วมกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และโปรดให้ใช้ชื่อเรียกว่า : โครงการคลองลาน ภายหลังได้มีการเปลี่ยนชื่อโครงการเป็น โครงการขยายผลสำเร็จโครงการหลวงเพื่อการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนพื้นที่คลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร,โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร และปี ๒๕๕๙ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลาน

พื้นที่ดำเนินงาน สถานที่ตั้งสภาพพื้นที่

ขนาดและที่ตั้ง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลาน มีพื้นที่ดำเนินงานจำนวน ๘ กลุ่มบ้าน ตั้งอยู่ในพื้นที่ ๔ ตำบล ๓ อำเภอในจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานโครงการตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๑ ตำบลปางมะค่า ตั้งอยู่ที่พิกัด ๕๔๕๖๖๕ E ๑๗๖๔๕๕๖ N ระยะเวลาเดินทาง ๔๘๔๐ I บ้านวังหินดาด โดยอยู่ห่างจากสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะทาง ๔๐๐ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง ๖ ชั่วโมง อยู่ห่างจากจังหวัดกำแพงเพชร ระยะทาง ๖๐ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง ๕๐ นาที เส้นทางคมนาคมสามารถเข้าถึงได้สะดวก มีระดับความสูง ตั้งแต่ ๑๐๐ - ๖๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง พื้นที่โดยส่วนใหญ่มีระดับความสูง ๑๐๐ - ๒๐๐ เมตร ประชากรในพื้นที่มี ๔ ชนเผ่า คือ อีวเมี่ยน(เย้า), ลาหู่(มุเซอ), ปกาเกญอ(กะเหรี่ยง), ไทย มีจำนวน ๓๒๖ ครัวเรือน จำนวน ๑,๐๓๔ คน

ลักษณะภูมิประเทศ

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลานพื้นที่โดยส่วนใหญ่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม และสูงเป็นบางส่วน มีป่าไม้พื้นที่ติดกับเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าคลองขลุ้ง-แม่वंกั ประชาชนบุกรุกเป็นที่ทำกินและครอบครองใช้ประโยชน์พื้นที่ สภาพดินเป็นดินเหนียว และดินทราย มีป่าเสื่อมโทรม สภาพโดยทั่วไปอุดมสมบูรณ์ ในหมู่บ้านที่มีพื้นที่ราบมีสภาพแห้งแล้งเป็นบางส่วน พื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน มีระดับความสูง ตั้งแต่ ๑๐๐ - ๖๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง พื้นที่โดยส่วนใหญ่มีระดับความสูง ๑๐๐ - ๒๐๐ เมตร คิดเป็นร้อยละ ๗๖ รองลงมา มีระดับความสูง ๒๐๐ - ๓๐๐ เมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓๔

กลุ่มบ้านเป้าหมายในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลาน

หมู่บ้าน	ตำบล	ความสูงของพื้นที่(เมตร)	บริบทของพื้นที่	ครัวเรือน	ประชากร (คน)	ชนเผ่า
กลุ่มบ้านอุดมทรัพย์	หินดาด	๑๔๙	มันสำปะหลัง, ไร่ข้าว	๕๔	๑๕๔	อีวเมี่ยน (เย้า)
กลุ่มบ้านปางมะนาว	ปางมะค่า	๑๗๑	มันสำปะหลัง, ไร่ข้าว	๓๗	๑๑๑	ลาหู่ (มุเซอ), ไทย
กลุ่มบ้านปาง	ปางตาไว	๑๙๐	มันสำปะหลัง,	๒๙	๘๕	ลาหู่ (มุเซอ)

หมู่บ้าน	ตำบล	ความสูงของพื้นที่(เมตร)	บริบทของพื้นที่	ครัวเรือน	ประชากร (คน)	ชนเผ่า
มะละกอ			รับจ้าง			
กลุ่มบ้านสุขสวรรค์	คลองลานพัฒนา	๑๔๘	มันสำปะหลัง, รับจ้าง	๘๘	๒๙	ลาหู่ (มุเซอ)
กลุ่มบ้านน้ำพระทัย	คลองลานพัฒนา	๑๒๓	มันสำปะหลัง, รับจ้าง	๔๑	๘๒	อิวเมียน (เย้า), ปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง)
กลุ่มบ้านสุขวิจิตรพัฒนา	คลองลานพัฒนา	๑๑๙	มันสำปะหลัง, รับจ้าง	๒๙	๑๐๔	อิวเมียน (เย้า)
กลุ่มบ้านสามัคคีธรรม	คลองน้ำไหล	๑๗๔	รับจ้าง	๔๘	๒๐๐	ปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง)
แปลงสี	คลองลานพัฒนา	๑๔๐	หมุนเวียนแต่ละกลุ่มบ้าน ปลูกมันสำปะหลัง			
รวม	๕ ตำบล	๑๐๐-๒๐๐		๓๒๖	๑,๐๓๔	๔ ชนเผ่า

ข้อมูลระดับการพัฒนา ABCD ของหมู่บ้าน กลุ่มบ้านในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลาน

พื้นที่โครงการฯ	พื้นที่รับผิดชอบกลุ่มบ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ระดับพัฒนา
คลองลาน	๑. อุดมทรัพย์	๘	หินดาด	ปางศิลาทอง	กำแพงเพชร	C
คลองลาน	๒. ปางมะนาว	๑๑	ปางมะค่า	ขามเฒ่า	กำแพงเพชร	C
คลองลาน	๓. ปางมะละกอ	๘	ปางตาไว	ปางศิลาทอง	กำแพงเพชร	C
คลองลาน	๔. สุขวิจิตรพัฒนา	๑๔	คลองลานพัฒนา	คลองลาน	กำแพงเพชร	C
คลองลาน	๕. น้ำพระทัย	๑๔	คลองลานพัฒนา	คลองลาน	กำแพงเพชร	C
	พื้นที่ t&v					
	ไม่มี					

สภาพพื้นที่ ภูมิอากาศ แหล่งน้ำ

สภาพพื้นที่ ส่วนใหญ่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม และสูงเป็นบางส่วน มีป่าไม้พื้นที่ติดกับเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าคลองขลุ่ย-แม่वंก มีระดับความสูง ตั้งแต่ ๑๐๐ - ๖๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง พื้นที่โดยส่วนใหญ่มีระดับความสูง ๑๐๐ - ๒๐๐ เมตร คิดเป็นร้อยละ ๗๖ รองลงมา มีระดับความสูง ๒๐๐ - ๓๐๐ เมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓๔ ระดับความลาดชันพื้นที่โครงการขยายผลงานโครงการหลวงคลองลาน ส่วนใหญ่มีระดับความลาดชันราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ร้อยละ ๐ - ๒ คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๒๗ รองลงมา มีความลาดชันเล็กน้อยร้อยละ ๒ - ๕ คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘๗ จากการสำรวจความเหมาะสมของดินสำหรับทำการเกษตร โดยสำนักงานที่ดินพื้นที่สูง พบว่า ดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การปลูกพืชเศรษฐกิจทั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๙๕ สำหรับพื้นที่บ้านแปลงสี ร้อยละ ๑๓.๗๖ สำหรับพื้นที่บ้านปางมะละกอ และบ้านปางมะนาว และร้อยละ ๔.๕๙ สำหรับพื้นที่บ้านสุขสวรรค์ บ้านสุขวิจิตรพัฒนา และบ้านน้ำพระทัย ส่วนที่เหลือเป็นบริเวณที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางและไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืช เนื่องจากเป็นดินร่วนปนดินเหนียวจนถึงดินเหนียว ซึ่งมีการระบายน้ำไม่ดี หรือเป็นดินร่วนปนทรายมีหน้าดินตื้นมาก ซึ่งมักพบชั้นกรวดและหินกลมมนปะปนอยู่โดยทั่วไป

ลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะภูมิอากาศในพื้นที่โครงการขยายผลคลองลาน เป็นแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดูโดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีอากาศแห้งแล้ง ๕ - ๖ เดือน โดยฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคม และอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม และต่อกับฤดูฝนในช่วงปลายเดือนพฤษภาคม ปริมาณน้ำฝนรวมเฉลี่ยตลอดทั้งปีจำนวน ๑,๓๐๒ มิลลิเมตร โดยมีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดในเดือนกันยายน จำนวน ๒๗๓ มิลลิเมตร และมีปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุดในเดือนมกราคม จำนวน ๐.๘ มิลลิเมตร อุณหภูมิโดยเฉลี่ย ๒๗.๓ องศาเซลเซียส มีอุณหภูมิสูงสุดใน

เดือนเมษายน เท่ากับ ๓๗.๗ องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนธันวาคม เท่ากับ ๑๗.๒ องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปีเท่ากับ ร้อยละ ๗๓ โดยในช่วงเดือนกันยายนมีความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดร้อยละ ๙๗ และในเดือนมีนาคมมีความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุดร้อยละ ๒๖

แหล่งน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ บึงหล่ม ส่วนลำห้วยอื่น ๆ คือ ลำน้ำคลองลาน คลองน้ำไหล คลองยาง คลองมะนาว คลองลึก คลองสวนหมาก คลองวังเจ้า และห้วยสบขุนหมาก และมีแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดเล็กที่ทางราชการขุดให้ไว้อีก จำนวน ๒๑ แห่ง การใช้น้ำอุปโภคบริโภค ประชากรใช้น้ำประปาภูเขา และน้ำบาดาล มีน้ำอุปโภคและบริโภคทุกหลังคาเรือนโดยเป็นระบบประปาภูเขา และน้ำบาดาล แต่ในเรื่องน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคจะเกิดการขาดแคลนในช่วง

ฤดูแล้ง เริ่มจากกลางเดือนมีนาคมจนถึงกลางเดือนกรกฎาคม หลายกลุ่มบ้านมีความเดือดร้อนอยู่ เนื่องจากในแต่ละชุมชนเป็นพื้นที่อับฝนมีปริมาณน้ำฝนน้อย น้ำต้นทุนมีจำกัด ซึ่งจากการดำเนินงานที่ผ่านมาได้รับการพัฒนาแหล่งน้ำ

จากหน่วยงานต่างๆแล้วบางส่วน เช่น การขุดเจาะเพื่อน้ำบาดาลเพื่อการใช้อุปโภคบริโภค ๖ กลุ่มบ้าน ฝ่ายและระบบส่งน้ำประปาภูเขาประจำหมู่บ้าน ๑ กลุ่มบ้าน และอ่างเก็บน้ำ ๔ กลุ่มบ้าน

สภาพเศรษฐกิจ สังคมชุมชน สิ่งแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐาน

สภาพเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพปลูกพืชไร่ และรับจ้าง ค้าขาย รับราชการ และหาของป่า ทั้งนี้การทำการเกษตรส่วนใหญ่เป็นการปลูกพืชไร่เชิงเดี่ยว พืชหลักที่ปลูกมีจำกัด เช่น มันสำปะหลัง เนื่องจากเป็นพื้นที่ในเขตแห้งแล้ง การทำการเกษตรต้องอาศัยน้ำฝน พื้นที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ไม่เหมาะสมกับการทำการเกษตร ในการผลิตจึงต้องใช้การลงทุนสูงในขณะที่ได้ผลผลิตตอบแทนต่อหน่วยพื้นที่น้อย ทำให้เกษตรกรมีปัญหารายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพและมีหนี้สิน และยังมีการใช้สารกำจัดวัชพืช และปุ๋ยเคมีจำนวนมาก สำหรับทางเลือกในการปลูกพืชอื่น ๆ ยังจำกัด มีเพียงการปลูกไม้ยูคาและข้าวโพด บ้างเล็กน้อย ส่วนการเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรบางรายมีการเลี้ยงเพียงสุกร เพื่อใช้บริโภคและลดรายจ่ายในครัวเรือน และหลังจากมีการปลูกพืชหลักเสร็จสิ้นก่อนจะมีการออกจากพื้นที่เพื่อไปหารับจ้างต่างถิ่น พอถึงฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตจะกลับมายังพื้นที่ทำกินของตนเองเพื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตของตนเอง

การดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลานที่ผ่านมากได้พัฒนาและส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกร เพื่อให้มีทางเลือกในการประกอบอาชีพและรายได้มากยิ่งขึ้น โดยพัฒนาการปลูกพืชที่ใช้พื้นที่น้อยใช้น้ำน้อยแต่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าพืชเดิมในพื้นที่ ๑-๕ ไร่ เช่น การปลูกผักโรงเรือน การปลูกองุ่นในโรงเรือน และการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้บริโภคและลดรายจ่ายในครัวเรือน

รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี

กลุ่มบ้าน	ตำบล	รายได้ต่อครัวเรือน / ปี
๑. กลุ่มบ้านอุดมทรัพย์หมู่ที่ ๘	หินดาด	๑๕๑,๒๘๒ บาท
๒. กลุ่มบ้านปางมะนาวหมู่ที่ ๑๑	ปางมะค่า	๑๐๗,๘๒๙ บาท
๓. กลุ่มบ้านปางมะละกอหมู่ที่ ๘	ปางตาไว	๗๕,๖๔๒ บาท
๔. กลุ่มบ้านสุขสวรรค์ หมู่ที่ ๑๓	คลองลานพัฒนา	๑๐๒,๕๐๐ บาท
๕. กลุ่มบ้านน้ำพระทัย หมู่ที่ ๑๔	คลองลานพัฒนา	๔๗,๗๐๐ บาท
๖. กลุ่มบ้านสุขวิจิตรพัฒนา หมู่ที่ ๑๔	คลองลานพัฒนา	๖๖,๒๕๕ บาท
๗. กลุ่มบ้านสามัคคีธรรม หมู่ที่ ๑๖	คลองน้ำไหล	๕๓,๔๕๓ บาท
๘. แปลงสี่	คลองลานพัฒนา	-

สังคมชุมชน กลุ่มบ้านในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลาน ทั้ง ๘ กลุ่มบ้าน มีประชากรจำนวน ๓๒๖ ครัวเรือน จำนวน ๑,๐๓๔ คน ประกอบด้วย ๔ เผ่า คือ อีวเมี่ยน(เย้า), ลาหู่(มูเซอ), ปกาเกอญอ(กะเหรี่ยง), ไทย ด้านสาธารณสุขประชาชนใช้บริการจากสถานีอนามัยให้บริการในพื้นที่ ๓ แห่ง ได้แก่ สถานีอนามัยบ้านบึงหล่ม สถานีอนามัยบ้านโชคชัยพัฒนา และสถานีอนามัยบ้านมอสมบูรณั โรงพยาบาล ๒ แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลปางศิลาทอง โรงพยาบาลคลองลาน ที่ผ่านมาโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลานได้สนับสนุนการทำแผนชุมชนและการนำแผนชุมชนไปใช้ประโยชน์ใน ๔ กลุ่มบ้านคือ กลุ่มบ้านอุดมทรัพย์ กลุ่มบ้านสุขสวรรค์ กลุ่มบ้านปางมะนาว กลุ่มบ้านน้ำพระทัย

สิ่งแวดล้อม สภาพสิ่งแวดล้อมพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลาน ทั้ง ๘ กลุ่มบ้าน มีพื้นที่รวมประมาณ ๗๘,๕๕๖ ไร่ โดยอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ๖๙,๘๖๖.๙๐ ไร่ แบ่งออกเป็น เขตป่าสงวนป่าคลองขลุงและป่าคลองแม่จัน ๔๓,๒๘๘.๗๙ ไร่ เขตป่าสงวนป่าคลองสวนหมาก ๒๖,๕๒๓.๘๓ ไร่ เขตป่าสงวนป่าแม่จัน-แม่ปิ่น ๒๖,๕๒๓.๘๓ ไร่ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติคลองลาน ๖,๗๕๒.๒๓ ไร่ และนอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ ๑,๘๓๗.๒๘ ไร่ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำแพงเพชร ได้ดำเนินการจัดสรรที่ดิน จำนวน ๑,๙๕๕ ไร่ แบ่งออกเป็นที่ดินทำกิน ๑,๑๘๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๕๘ ของพื้นที่ทั้งหมด, ที่อยู่อาศัย ๑๔๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗.๑๕ พื้นที่ส่วนราชการ พื้นที่ป่า และสาธารณะประโยชน์ ๖๓๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓๗ ทั้งนี้การดำเนินงานที่ผ่านมาโครงการพัฒนาแบบพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลาน ได้ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกป่าชาวบ้าน การปลูกหญ้าแฝก การฟื้นฟูป่าชุมชน การลดใช้สารเคมี การทำปุ๋ยหมัก และการจัดทำแผนที่ดินรายแปลงและปรับระบบการใช้พื้นที่ที่เหมาะสมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน/หน่วยงาน

โครงสร้างพื้นฐาน

เส้นทางคมนาคม เส้นทางที่ใช้ในการเดินทางไปยังพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงพื้นที่คลองลาน จังหวัดกำแพงเพชรสามารถเดินได้ ๒ เส้นทาง คือ

๑. จากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ กิโลเมตรที่ ๓๔๖ ถึงสามแยกคลองแม่ลาย เลี้ยวเข้าทางหลวงหมายเลข ๑๑๗ ที่กิโลเมตรที่ ๔๖ ถึงโครงการคลองลาน ๔ และกิโลเมตรที่ ๓๒ เลี้ยวซ้ายไปประมาณ ๘ กิโลเมตร ถึงโครงการคลองลาน ๓
๒. จากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ กิโลเมตรที่ ๒๘๔ ถึงสี่แยกสลกบาตร เลี้ยวเข้าทางหลวงหมายเลข ๑๑๑๒ ระยะทาง ๓๘ กิโลเมตร ถึงโครงการคลองลาน ๑ และสี่แยกวงปลาวัววิ่งตรงไประยะทาง ๘ กิโลเมตร เลี้ยวขวาไปประมาณ ๖ กิโลเมตร ถึงโครงการคลองลาน ๒ ระยะเวลาในการเดินทางจากสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ถึงโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ๕ ชั่วโมง ๓๖ นาที (ระยะทาง ๔๒๗ กิโลเมตร)

ถนน ด้านการคมนาคมขนส่ง กลุ่มบ้านทั้งหมดส่วนใหญ่ยังเป็นถนนลูกรัง การขนย้ายผลผลิตจึงทำได้ อย่างลำบากส่วนในฤดูแล้งจะเกิดปัญหาในเรื่องของฝุ่นละอองจากรถที่สัญจรไปมา เป็นเวลามานาน ๑๕ ปี ส่วนด้านการสื่อสาร มีโทรศัพท์สาธารณะใช้ในหมู่บ้าน และประชาชนส่วนใหญ่มีโทรศัพท์มือถือใช้เกือบทุกครัวเรือน

ไฟฟ้า ทุกกลุ่มบ้านและหลังคาเรือนในพื้นที่ดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลาน มีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน

โทรศัพท์ ทุกกลุ่มบ้านและหลังคาเรือนในพื้นที่ดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลานมีโทรศัพท์สาธารณะใช้ในหมู่บ้าน และประชาชนส่วนใหญ่มีโทรศัพท์มือถือใช้เกือบทุกครัวเรือน

ประชากร ในพื้นที่ดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลาน

หมู่บ้าน	ตำบล	ชนเผ่า	ครัวเรือน	ประชากร (คน)
กลุ่มบ้านอุดมทรัพย์	หินดาด	อิวเมี่ยน (เย้า)	๕๔	๑๕๔
กลุ่มบ้านปางมะนาว	ปางมะค่า	ลาหู่ (มุเซอ), ไทย	๓๗	๑๑๑
กลุ่มบ้านปางมะละกอ	ปางตาไว	ลาหู่ (มุเซอ)	๒๙	๘๕
กลุ่มบ้านสุขสวรรค์	คลองลานพัฒนา	ลาหู่ (มุเซอ)	๘๘	๒๙
กลุ่มบ้านน้ำพระทัย	คลองลานพัฒนา	อิวเมี่ยน (เย้า), ปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง)	๔๑	๘๒
กลุ่มบ้านสุขวิจิตรพัฒนา	คลองลานพัฒนา	อิวเมี่ยน (เย้า)	๒๙	๑๐๔
กลุ่มบ้านสามัคคีธรรม	คลองน้ำไหล	ปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง)	๔๘	๒๐๐
แปลงสี่	คลองลานพัฒนา			
รวม	๕ ตำบล	๔ ชนเผ่า	๓๒๖	๑,๐๓๔

การศึกษา พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงพื้นที่คลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร มีสถานบริการด้านการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน ๓ แห่ง และ โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวน ๗ แห่ง

การสาธารณสุข ด้านสาธารณสุขประชาชนใช้บริการจากสถานอนามัยให้บริการในพื้นที่ ๓ แห่ง ได้แก่ สถานอนามัยบ้านบึงหล่ม สถานอนามัยบ้านโชคชัยพัฒนา และสถานอนามัยบ้านมอสมบุญณ์ โรงพยาบาล ๒ แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลปางศิลาทอง โรงพยาบาลคลองลาน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำแพงเพชร ได้ดำเนินการจัดสรรที่ดิน จำนวน ๑,๙๕๘ ไร่ แบ่งออกเป็นที่ดินทำกิน ๑,๑๘๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๔๘ ของพื้นที่ทั้งหมด, ที่อยู่อาศัย ๑๔๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗.๑๕ พื้นที่ส่วนราชการ พื้นที่ป่า และสาธารณะประโยชน์ ๖๓๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓๗

การถือครองที่ดิน ประชากรในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชรไม่มีเอกสารสิทธิในการถือครองที่ดิน เนื่องจาก พื้นที่ทั้งหมดในพื้นที่โครงการคลองลานเป็นพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ (โซน E) ที่กรมป่าไม้ได้กันพื้นที่ออกจากพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติคลองลาน และอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ และจัดสรรให้ชาวบ้านสามารถใช้ทำประโยชน์ในการอยู่อาศัย ครอบครัวละประมาณ ๒ งาน และประกอบอาชีพเกษตรกรรม อีกครอบครัวละประมาณ ๕ ไร่ สามารถมอบให้แก่ลูกหลานเพื่อทำกินต่อไปได้

แหล่งเงินทุน ประชากรอาศัยแหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) องค์การบริหารส่วนตำบล กองทุนหมู่บ้าน เงินทุนส่วนตัว และศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ ๔ จังหวัดกำแพงเพชร

การรวมกลุ่มของเกษตรกร กลุ่มบ้านอุดมทรัพย์ หมู่ ๘ ต.หินดาด อ.ปางศิลาทอง จ.กำแพงเพชร

๑. กลุ่มผ้าปัก
๒. กลุ่มปลูกผัก
๓. กลุ่มผลิตถ่านอัดแท่ง

กลุ่มบ้านปางมะละกอ หมู่ ๘ ต.ปางตาไว อ.ปางศิลาทอง จ.กำแพงเพชร

๑. กลุ่มเตรียมสหกรณ์ร้านค้าบ้านปางมะละกอ

กลุ่มบ้านปางมะนาว หมู่ ๑๑ ต.ปางมะค่า อ.ขาณุวรลักษณบุรี จ.กำแพงเพชร

๑. กลุ่มเลี้ยงไส้เดือนดิน

กลุ่มบ้านน้ำพระทัย หมู่ ๑๔ ต.คลองลานพัฒนา อ.คลองลาน จ.กำแพงเพชร

๑. กลุ่มสตรีผ้าปัก
๒. กลุ่มออมทรัพย์

กลุ่มบ้านสุขวิจิตรพัฒนา หมู่ ๑๔ ต.คลองลานพัฒนา อ.คลองลาน จ.กำแพงเพชร

๑. กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าปักเย้า
๒. กลุ่มออมทรัพย์

กลุ่มบ้านสุขสวรรค์ หมู่ ๑๓ ต.คลองลานพัฒนา อ.คลองลาน จ.กำแพงเพชร

๑. กลุ่มผ้าปักกมุเชอ
๒. กลุ่มจักสานหวาย

ผลผลิตทางการเกษตร

๑. ข้าว
๒. พืชไร่ ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด
๓. พืชผัก ได้แก่ แตงกวา ถั่วฝักยาว มะระ
๔. ไม้ผล ได้แก่ ลำไย ส้มเขียวหวาน ส้มโอ

มะม่วง ขนุน มะไฟ กระท้อน มะพร้าว

๕. ไม้ ได้แก่ ไม้หวานสีทอง ไม้หวานอ่างขาง ไม้ตง
๖. ประมง ได้แก่ ปลา
๗. เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ ไก่ สุกร

แหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการคลองลาน ได้แก่

๑. อุทยานแห่งชาติคลองลาน เทียวชมน้ำตกคลองลานซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามใน
๒. จังหวัดกำแพงเพชร เทียวชมน้ำตกคลองน้ำไหลและแก่งเกาะร้อย

๓. อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ มียอดเขาโมโกจูเป็นจุดชมทิวทัศน์ที่สูงที่สุดของป่าแม่วงก์ เทียวชมลานนกยูง และ แก่งเกาะใหญ่

๔. อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า ชมน้ำตกตาเต่าดำ

๕. ศูนย์หัตถกรรมคลองลาน ที่ตั้งอยู่ที่ตำบลคลองลานพัฒนา

ซึ่งเป็นศูนย์จำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์เครื่องเงินของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ

ผู้ปฏิบัติงาน

นายอดิเรก อินตะพองคำ

ผู้จัดการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงกลุ่มลุ่มน้ำปึงตอนบน และแม่กลอง

นายอานนท์ ยอดญาติไทย

ผู้ช่วยผู้จัดการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงกลุ่มลุ่มน้ำปึงตอนบนและแม่กลอง

นายอภิชาติ เนืองนิตย์

หัวหน้าโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลาน

นางสาวภาวิณี ศรีเวียงชัย

เจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลาน